

Immigració i mercat de treball dels més joves

José García Montalvo

Universitat Pompeu Fabra

1

Introducció

El fenomen migratori ha estat un dels esdeveniments socials i econòmics més importants dels últims anys, tant per la seva intensitat com per les seves conseqüències. La discussió sobre els efectes dels nous immigrants sobre el sistema de pensions en el futur o la despesa social ha centrat gran part del debat. En aquesta breu nota, l'èmfasi es posa en un aspecte diferent: l'impacte de la immigració sobre el mercat laboral i, més en particular, el mercat laboral dels joves. La immigració massiva dels últims sis anys ha estat protagonitzada especialment per joves¹.

Aquest fet és particularment important, ja que el mercat laboral dels joves té unes característiques

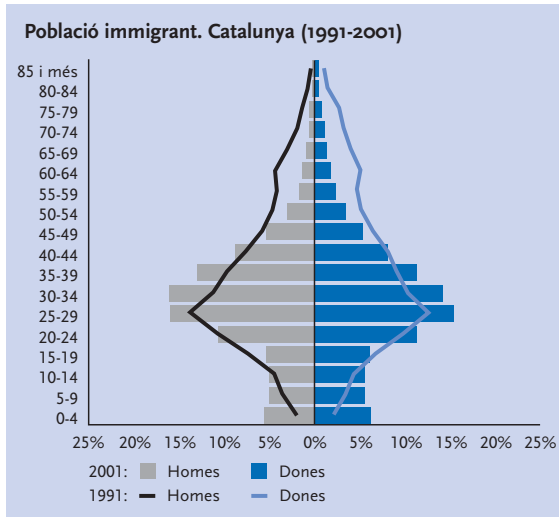
força diferents del conjunt del mercat de treball. Els joves presenten majors taxes d'atur, elevades taxes de temporalitat, salaris més baixos i major proporció de relacions laborals informals.

La rebel·lió dels joves immigrants francesos a l'octubre-novembre de 2005 va tornar a posar de manifest les dificultats laborals dels joves immigrants en aquest país i la importància d'aplicar polítiques socials adequadament estructurades i no, simplement, de suport general. Els problemes de l'executiu francès per a aprovar el contracte de treball dels joves o l'aposta del president Zapatero pel mercat laboral dels joves com a objectiu prioritari de la segona part del seu mandat insisteixen en la importància de l'anàlisi del mercat laboral dels joves immigrants com una prioritat de la política econòmica i social.

L'objectiu d'aquest treball és proporcionar unes pinzellades sobre la situació dels joves immigrants en el mercat laboral de l'Estat espanyol i de Catalunya, com també les conseqüències de la seva flexibilitat sobre la dispar evolució geogràfica dels indicadors laborals.

1. En aquest treball la definició de jove abasta des dels 15 anys fins als 34, seguint les tendències sociològiques més recents. Vegeu, per exemple, l'Informe Joventut 2004. Fins i tot la legislació impositiva està adoptant aquesta definició quan, per exemple, es proposa allargar fins als 35 anys les desgravacions dels joves per la compra d'habitatge.

Gràfic 1

Font: Cens INE 1991; 2001.

2

Les migracions recents: un fenomen juvenil

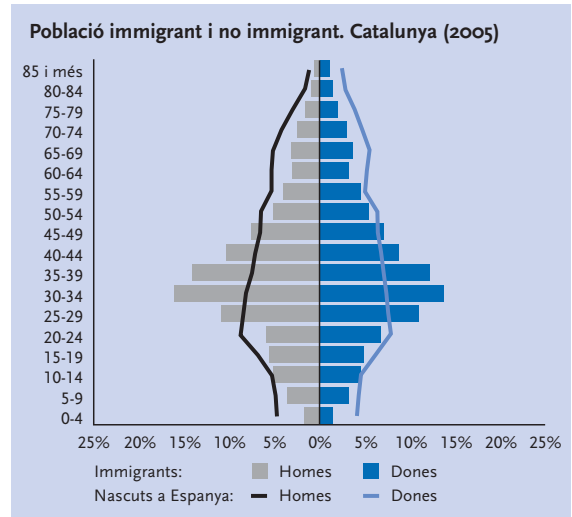
La intensitat del fenomen migratori cap a Catalunya i el conjunt de l'Estat espanyol ha estat molt fort en els últims anys. No obstant això, la distribució per edats dels nous immigrants² ha canviat. Es pot dir que la immigració recent és fonamentalment un fenomen juvenil.

El gràfic 1 conté les piràmides de població dels nascuts a l'estranger i residents a Catalunya segons el cens de 1991 i el de 2001. El canvi en la distribució d'edats dels immigrants que es mostra és espectacular. En primer lloc, s'observa un evident engrossiment de la piràmide en la base (joves menors de 10 anys) i una reducció molt significativa en la proporció dels immigrants amb més de 50 anys. Amb tot, l'efecte més important s'observa en els grups d'edat d'entre 24 i 34 anys (tant en homes com en dones), i això considerant informació solament fins a 2001.

Les diferències són encara més importants si

2. En aquest treball el terme *immigrant* és sinònim d'immigrant estranger.

Gràfic 2

Font: INE. Padró 2005.

comparem la distribució d'edats dels habitants de Catalunya nascuts a l'Estat espanyol i la dels immigrants i ens referim a l'any 2005. El gràfic 2 mostra les piràmides superposades de la població d'immigrants i la de no immigrants i les diferències entre ambdues són molt significatives. En aquest mateix gràfic es pot comprovar com la proporció de joves entre els immigrants (en particular els d'edats compreses entre 25 i 34 anys) és molt superior a la dels nascuts a Espanya. Aquesta arribada massiva d'immigrants joves i de mitjana edat ha fet que, malgrat la seva elevada natalitat, la piràmide de població dels immigrants s'hagi tornat a estrenyer en la base.

El quadre 1 proporciona una idea quantitativa de les conseqüències demogràfiques, a Catalunya i al conjunt de l'Estat espanyol, del fenomen migratori recent. La comparació dels resultats del padró de 1999 i del de 2005 proporciona una visió general dels moviments demogràfics recents, tant els vegetatius com els causats per les migracions. Entre 1999 i 2005 la taxa de creixement dels homes nascuts a Espanya ha augmentat al voltant d'un 2,2%, tant a Catalunya com al conjunt de l'Estat espanyol. En clar contrast, la proporció de joves entre 15 i 34 anys ha disminuït un 8,2% a Espanya i un 10% a

Quadre 1

Evolució demogràfica 1999-2005 (%)		
	Espanya	Catalunya
Homes		
Nascuts a Espanya		
Total	2,25	2,28
Joves (15-34 anys)	-8,23	-9,99
Immigrants		
Total	272,60	350,50
Joves (15-34 anys)	318,80	477,60
Dones		
Nascudes a Espanya		
Total	1,72	1,73
Joves (15-34 anys)	-9,08	-10,66
Immigrants		
Total	225,90	281,60
Joves (15-34 anys)	262,90	380,70
Joves estrangers/joves nascuts a Espanya		
1999	4,00	4,30
2005	18,20	27,60

Font: INE. Padró 2005.

Catalunya. Al seu torn, els homes immigrants han crescut un 272% a Espanya i un 350% a Catalunya. Aquestes xifres són una mica més elevades en el cas dels joves immigrants a Espanya (318%) però són molt superiors entre els joves immigrants que van a Catalunya (477%). En aquest sentit, es pot dir que el fenomen migratori a Catalunya és encara més “juvenil” que el que es produeix a la resta de l'Estat espanyol. Una cosa similar succeeix en el cas de les dones: en conjunt, les dones nascudes a Espanya augmenten un 1,7% tant a Catalunya com a l'Estat espanyol, però les dones joves disminueixen entre un 9% i un 10%. Per contra, les joves immigrants augmenten un 380% a Catalunya (un 262% al conjunt d'Espanya). Les dues últimes files resumeixen els resultats anteriors. En el conjunt d'Espanya els joves immigrants han passat de representar un 4% (1999) dels joves nascuts a Espanya, a representar-ne un 18,2% l'any 2005. El cas de Catalunya és encara més extrem, ja que s'ha passat d'un 4,3% a un 27,6% com a conseqüència de la major intensitat de

la immigració juvenil. En resum, es pot afirmar que el procés d'immigració a Catalunya està protagonitzat, fonamentalment, pels joves.

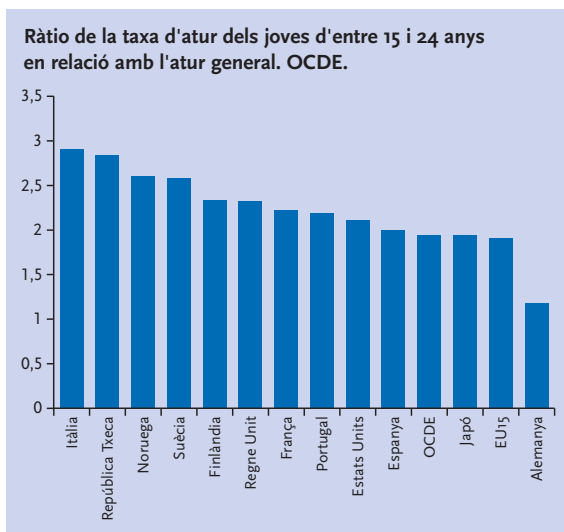
3

El mercat laboral dels joves

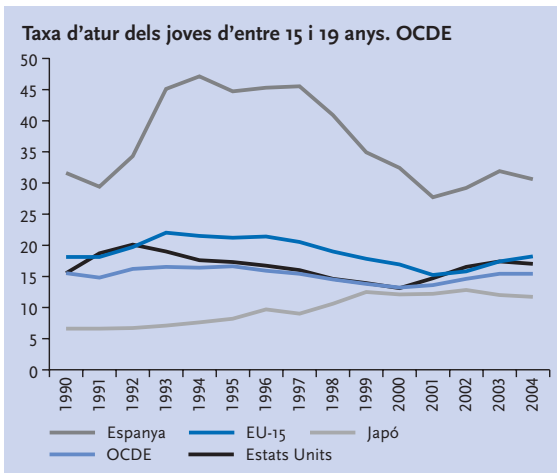
El mercat laboral dels joves presenta característiques peculiars. En primer lloc, les taxes d'atur són molt superiors a les de la població en general, mostren també un nivell molt més elevat de contractes temporals i de relacions laborals sense contracte, i tenen uns salaris més baixos. El gràfic 3 mostra la ràtio de la taxa d'atur dels joves entre 15 i 24 anys i la taxa d'atur general en una sèrie de països. Amb l'excepció d'Alemanya, el grup dels joves té unes taxes d'atur entre 2 i 3 vegades superiors a la taxa general d'atur de l'economia.

El cas espanyol és particularment complex: malgrat que la taxa relativa se situï en 2 l'any 2004, el fet que la taxa d'atur general sigui històricament alta fa que les taxes d'atur dels joves hagin estat molt elevades. El gràfic 4 mostra l'evolució de la taxa d'atur segons les dades de l'OCDE relativa als joves entre 15 i

Gràfic 3

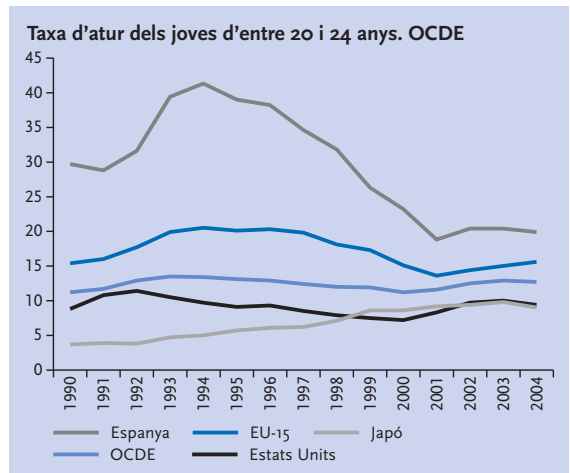

Gràfic 4

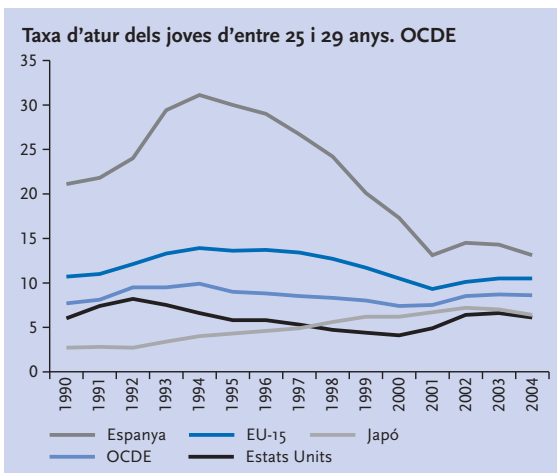
Font: García-Montalvo, Peiró i Soros (2006).

Gràfic 5

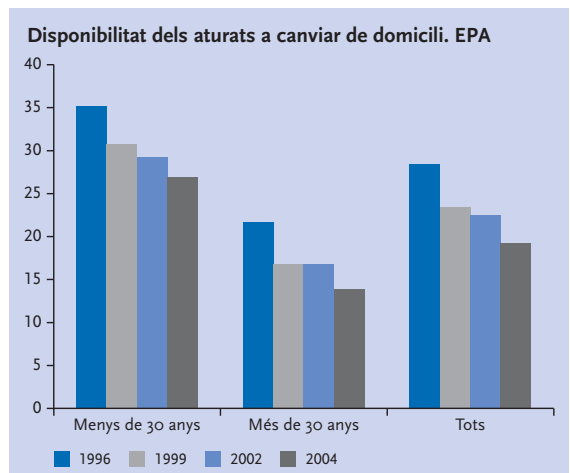
Font: García-Montalvo, Peiró i Soros (2006).

Gràfic 6

Font: García-Montalvo, Peiró i Soros (2006).

Gràfic 7

Font: García-Montalvo, Peiró i Soros (2006).

19 anys per a un conjunt de països. En aquest gràfic s'observa que entre 1993 i 1997, la taxa d'atur a Espanya s'aproxima al 50% i és clarament superior a la de la resta dels països. El mateix succeeix per al grup d'edat d'entre 20 i 24 anys (vegeu el gràfic 5) i en el grup d'edat d'entre 25 i 29 anys (vegeu el gràfic 6). Aquestes mateixes consideracions són aplicables al mercat laboral dels joves a Catalunya.

En el cas espanyol, juntament amb un nivell alt d'atur es dona una gran dispersió geogràfica de les

taxes d'atur. El motiu fonamental és la resistència dels treballadors de l'Estat espanyol a la mobilitat geogràfica. El gràfic 7 mostra el percentatge d'aturats que acceptarien una ocupació que els comportés un canvi de localitat de domicili. En conjunt, l'any 2004 (l'últim any en què l'EPA fa aquesta pregunta) solament un 19,2% dels aturats acceptarien en un lloc de treball que impliqués canviar la seva localitat de residència. La tendència decreixent d'aquest percentatge del 1996 ençà és motiu de preocupació. La

millora del mercat laboral ha fet que els aturats siguin més exigents en el sentit d'acceptar feines bàsicament en la localitat de residència habitual. No obstant això, en aquest sentit els joves tenen més flexibilitat geogràfica que no pas la gent més gran, com també es mostra al gràfic 7.

4

Immigració, joves i flexibilitat laboral

L'economia de la immigració té dos aspectes que es relacionen directament amb la situació del mercat laboral espanyol i, en particular, del mercat laboral dels joves. Un primer aspecte és el debat sobre si els immigrants redueixen les oportunitats d'ocupació dels locals. Atès que la taxa d'atur dels joves espanyols és elevada i que la majoria dels immigrants són joves, aquest és un aspecte important a tractar. En segon lloc, es pot considerar l'efecte de la immigració sobre la mobilitat geogràfica i la dispersió geogràfica de les taxes d'atur. La teoria econòmica estableix que la decisió d'emigrar es produeix quan, una vegada descomptats els costos fixos pel desplaçament, la diferència esperada entre el valor present descomptat del salari en destinació i en origen és positiva. Atès que la diferència de salaris entre localitats a Espanya és gran quan es compara amb els salaris d'origen dels immigrants, en principi s'hauria d'observar una major mobilitat geogràfica dels immigrants que dels locals. A més, els immigrants tenen menys costos de desplaçament i, com que molts són joves, aquests costos encara són inferiors. Per tant, els immigrants haurien de respondre amb més intensitat que no pas els locals a les oportunitats d'ocupació allí on es produeixin. Aquest efecte reduiria la dispersió de l'atur i, eventualment, el seu nivell.

Què sabem sobre aquests dos aspectes en el cas espanyol? Carrasco *et al.* (2006) troben que no hi ha un efecte significatiu de la immigració sobre les taxes d'ocupació dels treballadors espanyols. L'elas-

ticitat estimada cobreix un rang que oscil·la entre -0,17 (quan es consideren únicament els immigrants legals) i 0 (quan també es consideren els il·legals). Amuedo-Dorantes i De la Rica (2005), utilitzant les dades de l'EPA entre 1999 i 2004, troben que els immigrants trien les zones on hi ha major nivell d'ocupació i on tenen més oportunitats, bé per la possibilitat de trobar relacions laborals sense contracte, o bé perquè els locals tinguin uns salaris de reserva més alts per al tipus d'habilitats (*skills*) que posseeixen els immigrants. Aquestes autores també assenyalen que la localització dels immigrants en zones amb alts nivells d'ocupació ajuda a reduir la dispersió regional en taxes d'atur.

La comparació del mercat laboral general i dels joves en el conjunt de l'Estat espanyol i Catalunya permet apreciar diferències significatives tant en els indicadors del mercat laboral com en la disponibilitat per a la flexibilitat. El quadre 2 presenta, per al conjunt d'Espanya, l'evolució recent de les taxes d'activitat i atur d'immigrants i no immigrants³. Tant l'última foto fixa com l'evolució dels indicadors mostren fets coneguts⁴. Les taxes d'activitat dels immigrants, total i dels joves, són més elevades que les dels no immigrants. Per contra, les taxes d'atur són una mica més altes entre els immigrants, encara que en l'últim any són molt semblants a les dels espanyols per a tots els grups d'edat. Les taxes d'activitat augmenten amb l'edat, mentre les taxes d'atur disminueixen, i això succeeix tant per als no immigrants com per als immigrants. En el temps s'observa un lleu augment de la taxa d'activitat dels no immigrants i una disminució de la dels immigrants (per a tots els grups d'edat) i una disminució de la taxa d'atur (també per a tots els grups).

En les últimes dues files apareixen indicadors de la disponibilitat dels aturats per a acceptar un lloc de treball que comporti un canvi de localitat de residèn-

3. De la mostra s'han eliminat els que figuren en la categoria 2 de la variable *NAC1* (espanyola i altra).

4. García-Montalvo i Peiro (2001).

Quadre 2

Característiques del mercat laboral dels joves i els immigrants. Espanya. (%)						
	Tots		Menors de 35 anys		Menors de 30 anys	
	Espanyols	Estrangers	Espanyols	Estrangers	Espanyoles	Estrangers
2003						
Taxa d'activitat	54,63	77,00	69,70	80,63	63,80	77,37
Taxa d'atur	11,04	14,09	15,25	17,38	17,59	19,67
2005						
Taxa d'activitat	55,25	68,52	70,27	77,12	63,39	72,89
Taxa d'atur	10,26	9,62	13,70	14,12	16,17	16,04
Acceptaria... canvi localitat	26,39	30,01	37,97	29,25	41,53	30,55
Acceptaria... ingressos inferiors	58,68	75,00	60,06	75,12	61,78	77,08

Quadre 3

Característiques del mercat laboral dels joves i els immigrants. Catalunya. (%)						
	Tots		Menors de 35 anys		Menors de 30 anys	
	Espanyols	Estrangers	Espanyols	Estrangers	Espanyoles	Estrangers
2003						
Taxa d'activitat	59,24	77,42	77,08	81,29	72,13	78,51
Taxa d'atur	8,73	18,70	12,12	25,38	14,50	30,26
2005						
Taxa d'activitat	58,73	74,51	77,44	72,42	70,68	69,06
Taxa d'atur	8,39	15,45	10,80	18,60	12,45	19,79
Acceptaria... canvi localitat	10,62	18,34	16,35	18,04	16,27	20,32
Acceptaria... ingressos inferiors	38,28	85,53	42,88	91,18	40,85	92,44

cia o uns ingressos inferiors. Normalment hi ha més disponibilitat a acceptar uns ingressos inferiors als de l'últim treball, que no pas a canviar de localitat, i això és així entre els immigrants i els no immigrants, i per a tots els grups d'edat. Els joves espanyols mostren més predisposició a canviar de localitat de domicili per tal de trobar un treball, la qual disminueix amb l'edat. Els immigrants joves tenen menys disposició a acceptar una ocupació en altra localitat (aproximadament un 30%) que no pas els joves no immigrants (entorn del 40%) i, a més, aquesta disposició no disminueix amb l'edat, sinó que és molt estable. Això significa que perquè els immigrants realment ajudessin a reduir la dispersió geogràfica de l'atur a Espanya caldria que, inicialment, immigressin a una localitat amb un alt nivell

d'ocupació i un atur superior a la mitjana⁵. Per contra, els immigrant joves sí que estan més disposats que la resta d'aturats a acceptar una ocupació que aportí menys ingressos.

En el mercat laboral dels joves que resideixen a Catalunya es donen algunes similituds i moltes diferències respecte a la situació del conjunt de l'Estat. És prou conegut, com assenyalen les dades del quadre 3, que les taxes d'activitat a Catalunya són superiors a les de la resta de l'Estat, especialment entre els joves⁶. D'altra banda, les taxes d'atur catalanes són, en general, inferiors, encara que no pas en el

5. Atès que, amb posterioritat, serà més difícil que canviïn de localitat de residència per motius laborals.

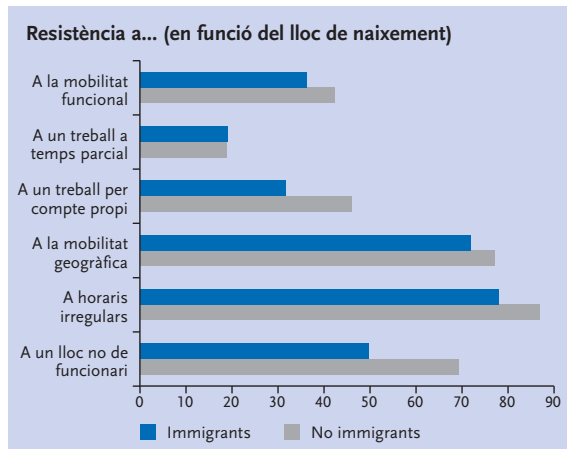
6. García-Montalvo, Peiró i Soros (2003) i García-Montalvo i Peiró (2001).

cas dels immigrants. Les seves taxes d'atur, tant en general com entre els joves, són superiors a les de la resta de l'Estat. L'any 2003 els joves immigrants menors de 30 anys residents a Catalunya tenien una taxa d'atur del 30%, enfront del 19,6% del mateix grup en el conjunt de l'Estat. Dos anys després, la taxa d'atur dels joves, tant espanyols com immigrants, s'ha reduït substancialment, però la diferència de la taxa d'atur entre ambdós grups continua sent molt més alta a Catalunya que no pas al conjunt de l'Estat. Els joves immigrants menors de 30 anys tenen una taxa d'atur del 19,8%.

També són força sorprenents els resultats respecte a la disponibilitat per a la flexibilitat dels joves immigrants i la resta dels joves. Tal com mostren les dades del quadre 3, la disponibilitat al canvi de localitat per a trobar una ocupació és més baixa a Catalunya que al conjunt de l'Estat i aquesta falta de flexibilitat geogràfica s'estén als joves immigrants. A més, en aquest grup la disponibilitat no canvia amb l'edat. Finalment, la diferència en la disponibilitat de joves aturats espanyols i immigrants residents a Catalunya a acceptar una ocupació que comporti uns ingressos inferiors és molt superior a la de la resta de l'Estat. Els joves espanyols menors de 30 anys tenen un nivell d'acceptació d'una ocupació amb ingressos inferiors (40,8%) molt més baix que els joves immigrants (92,4%).

Finalment, un altre tret interessant sobre la disponibilitat dels joves a la flexibilitat són els resultats de l'enquesta d'inserció laboral dels joves de l'Observatori Longitudinal de Bancaixa i l'Institut Valencià d'Investigacions Econòmiques. El gràfic 8 mostra la disponibilitat a diferents tipus de flexibilitat d'immigrants i no immigrants menors de 35 anys⁷. La mostra és representativa de les ciutats espanyoles de més de 50.000 habitants i les preguntes s'han fet utilitzant una formulació molt precisa i no es refereixen solament a aturats, sinó al conjunt dels joves, independentment de la seva

Gràfic 8

Font: García-Montalvo, Peiró i Soros (2006).

situació laboral⁸. El gràfic 8 confirma els resultats ja comentats amb anterioritat. Els joves immigrants es resisteixen gairebé en la mateixa proporció que els no immigrants a la flexibilitat geogràfica, a la funcional i al temps parcial. Per contra, són més flexibles quant a l'acceptació d'horaris irregulars, un treball per compte propi i una feina que no sigui de funcionari.

5

Una anàlisi *logit* de la resistència a la mobilitat geogràfica

Un dels aspectes més importants en l'anàlisi del mercat laboral dels joves espanyols és la seva elevada resistència a la mobilitat geogràfica. Aquesta característica no és patrimoni exclusiu del joves⁹, però sí que crida l'atenció si es té en compte que, en general, tenen menys responsabilitats familiars. En aquesta secció es presenta una anàlisi multivariant *logit* dels determinants de la preferència per una ocupació en la localitat de residència actual dels joves, basada en

8. García-Montalvo i Peiró (2002) presenten una anàlisi estadística dels factors determinants de la resistència a acceptar la flexibilitat laboral en les seves múltiples facetes.

9. Vegeu García-Montalvo *et al.* (2006).

7. García-Montalvo, Peiró i Soros (2006).

les dades de l'enquesta d'inserció laboral del joves de l'Observatori Longitudinal de Bancaixa i l'Institut Valencià d'Investigacions Econòmiques. Aquesta especificació supera les limitacions de l'anàlisi merament descriptiva que es presentava en la secció anterior. L'especificació bàsica adopta la forma

$$\text{Prob}(Y=1) = \frac{e^{\beta'X}}{1 + e^{\beta'X}} = \Lambda(\beta'X)$$

On Y és una variable dicotòmica que indica la preferència per una ocupació en la seva mateixa localitat de residència, β és el vector de paràmetres desconeguts i X és el conjunt de variables explicatives. En aquest model, per la seva naturalesa no lineal, no es poden interpretar directament els coeficients en termes de probabilitat. Per això convé presentar també els efectes sobre la probabilitat de cadascuna de les variables explicatives. Per traslladar els paràmetres estimats a probabilitats cal fer una transformació que permet calcular els efectes marginals de les variables explicatives sobre la probabilitat de resistir-se.

En la distribució logística s'obté que

$$\frac{\partial \Lambda(\beta'X)}{\partial (\beta'X)} = \Lambda(\beta'X) (1 - \Lambda(\beta'X))$$

I, per tant, l'efecte marginal de les variables explicatives en l'esperança condicional es pot obtenir a partir de la fórmula

$$\frac{\partial E(Y|X)}{\partial X} = \Lambda(\hat{\beta}'\bar{X}) (1 - \Lambda(\hat{\beta}'\bar{X}))\hat{\beta}$$

on l'accent circumflex sobre un paràmetre n'indica el valor estimat i la barra sobre les variables X n'indica la mitjana. L'estimació dels paràmetres del model es fa maximitzant la funció de versemblança mitjançant procediments numèrics.

El conjunt bàsic de variables explicatives, X , inclou les emprades a Peiro, García-Montalvo i Gracia (2002) i García-Montalvo, Peiro i Soros (2006). S'han considerat els següents blocs de variables:

- a. **Variables demogràfiques i situació familiar.** En aquest conjunt s'inclouen l'edat, el gènere, l'estat civil i si el jove viu encara al domicili familiar o no. Llevat de l'edat, la resta de variables es construeixen com dicotòmiques que prenen el valor 1 si el jove és home, és casat (o viu en parella) o viu al domicili familiar.
- b. **Lloc de naixement.** L'arribada massiva d'immigrants durant els darrers anys fa que calgui considerar-ne la incidència en la flexibilitat laboral dels joves en general. En principi, en comptes d'incloure el lloc de naixement amb el detall que presenta l'enquesta de l'Observatori es construeix una dicotòmica que pren valor 1 si el jove no ha nascut a Espanya. Aquesta és la variable immigrant.
- c. **Variables relatives a valors i centralitat de la feina.** Un altre conjunt de variables inclòs en les estimacions són els valors del jove (valoració de la feina, valoració de la família i valoració de la seva participació social), com també la centralitat de l'ocupació. Aquestes variables psicològiques, que no apareixen reflectides en les enquestes laborals, poden tenir una influència important en la resistència a la flexibilitat geogràfica. Per exemple, un jove per al qual la feina sigui el més important de la seva vida es mostrarà més flexible que un altre que consideri la seva família o les relacions socials com el més important.
- d. **Iniciativa personal i passivitat en la planificació de la carrera professional.** Aquests dos constructes psicològics poden tenir també una importància determinant sobre la resistència a la flexibilitat. En principi, es pot esperar que els joves amb més iniciativa personal presentin menys resistència, mentre que els joves més passius en la planificació de la seva carrera professional tendeixin a preferir ocupacions poc flexibles.
- e. **Nivell d'estudis.** Un altre factor considerat és el nivell educatiu dels joves. Durant capítol s'ha comentat com diferents anàlisis, tant des de la perspectiva macro com la micro amb dades individuals, vinculen el nivell educatiu amb la flexibilitat labo-

Quadre 4

Determinants de la preferència de treballar a la mateixa localitat de residència (model <i>logit</i>)			
	Coefficient	Significativitat	Canvi en la probabilitat (%)
Edat	-0,032	-1,71	-0,38
Home	-0,214	-1,88	-2,56
Casat	0,456	2,22	4,77
Immigrant	-0,390	-2,22	-5,20
Viu amb els pares	0,575	3,98	7,41
Centralitat de la feina	-0,068	-1,76	-0,81
Valoració de la feina	0,102	1,77	1,21
Valoració de la família	0,087	1,50	1,03
Valoració de la participació social	-0,081	-1,15	-0,96
Iniciativa	0,067	0,83	0,80
Passivitat	-0,050	-0,82	-0,60
Educació secundària superior	0,285	2,07	3,38
Educació universitària	0,250	1,42	2,83
Desocupat	-0,387	-1,66	-5,20
Desanimat	-0,330	-1,50	-4,34
Inactiu	0,023	0,15	0,27
Percepció positiva del mercat laboral	-0,067	-1,26	-0,79
Ciutat de més de 500.000 habitants	-0,319	-0,62	-3,90
Temps en el mercat laboral	0,000	0,15	0,00
Constant	2,320	2,85	
F(província)	53,47	P=0.00	
Pseudo R ²	0,06		
% de correctes	84,30		
N	2685		

Negreta: significatiu al 5%. *Cursiva:* significatiu al 10%.

ral. En particular, els joves universitaris es mostren més flexibles davant la mobilitat geogràfica que altres nivells educatius, però menys flexibles en altres aspectes relatius al nivell professional dels seus llocs de treball. La categoria omesa és la d'estudis primaris.

f. Situació laboral. Aquesta variable sintetitza la situació laboral del jove en el moment de l'entrevista. S'inclouen tres categories: desocupat, desanimat (no té feina ni en busca, però estaria disposat a treballar si li oferissin una ocupació) i inactiu (no busca feina ni estaria disposat a acceptar-ne). La categoria omesa són els joves que tenen feina.

g. Percepció positiva del mercat laboral. En principi, com millor sigui la percepció del mercat laboral menor serà la resistència a la flexibilitat contractual, encara que pot tenir l'efecte contrari en altres dimensions de la flexibilitat.

h. Ciutat de residència. La inclusió en l'Observatori d'una mostra de ciutats de més de 50.000 habitants (que hem denominat "Espanya urbana") fa que sigui convenient controlar per la identitat de cadascuna.

i. Temps en el mercat laboral. Amb aquesta variable s'intenta recollir l'efecte que el contacte amb el mercat laboral pugui tenir sobre la disponibilitat dels joves.

El quadre 4 mostra que la variable més important a l'hora d'explicar la preferència del jove per no moure's de la seva localitat de residència davant d'un treball millor és viure al domicili familiar i estar casat. En ambdós casos es produeix un augment en la probabilitat de resistència a la mobilitat geogràfica. Òbviament, un jove que estigui vivint a casa dels seus pares i hagi d'anar a treballar a una altra ciutat incorrerà en unes despeses elevades, per la qual cosa la seva resistència a acceptar una feina a una altra ciutat és més gran que en els joves que ja viuen pel seu compte. D'altra banda, entre els casats la resistència al canvi de domicili està dominada pel cost que representa canviar els fills d'escola, buscar un nou lloc per viure, etc. El quadre 4 mostra que un jove que encara viu a casa dels pares té una probabilitat 7,4 punts superior als joves independitzats de preferir la feina a la seva mateixa localitat. En el cas dels joves casats (o que viuen en parella) aquesta probabilitat augmenta en 4,7 punts percentuals en relació amb els solters.

Els homes tenen una probabilitat 2,5 punts percentuals inferior a les dones de preferir una feina a la seva mateixa localitat. La dimensió de la ciutat on resideix el jove no té un efecte significatiu sobre la seva preferència per una feina a la ciutat on viu. Tanmateix, com més temps ha estat el jove al mercat laboral menor és la seva resistència a la mobilitat geogràfica.

Abans s'ha comentat que els joves immigrants no semblaven tenir més propensió a la mobilitat geogràfica que els no immigrants. Quan s'inclouen tots els determinants conjuntament s'observa que aquest resultat basat en mers estadístics descriptius no es manté. En el model *logit* és clar que els immigrants de l'Espanya urbana tenen una probabilitat de preferir una feina a la seva localitat de residència 5,2 punts percentuals inferior a la resta de joves. Per contra, els joves amb educació secundària superior tenen una probabilitat 3,4 punts percentuals superior a la resta de joves de preferir una feina a la seva mateixa localitat. La resta de variables no són estadísticament significatives.

6

Conclusions

Aquest breu article presenta algunes pinzellades sobre la situació laboral dels joves i, en particular, els joves immigrants, a l'Estat espanyol i a Catalunya. Els fenòmens recents d'aldarulls a França com a protesta per la manca d'oportunitats laborals dels joves immigrants i l'oposició al contracte laboral per als joves proposat per Villepin demostren la importància del tema en el conjunt de la política social. En primer lloc, l'article caracteritza les migracions recents com un fenomen fonamentalment juvenil, i s'utilitza la informació estadística dels censos i els padrons. A Catalunya el procés és, fins i tot, encara més extrem, possiblement lligat a la joventut dels immigrants del país que representa amb més proporció els immigrants estrangers a Catalunya: el Marroc (21%). En segon lloc, es descriuen les característiques diferencials del mercat laboral dels joves: més atur, alt grau de temporalitat i baixos nivells salarials. En tercer lloc, es presenten les característiques fonamentals del mercat laboral dels joves al conjunt de l'Estat espanyol i a Catalunya. Els joves immigrants residents a l'Estat espanyol tenen unes taxes d'activitat superiors a les que presenten els no immigrants i unes taxes d'atur marginalment més altes que la resta dels joves. La situació és força diferent a Catalunya, on els joves immigrants tenen unes taxes elevades d'atur, molt superiors a les mostrades per la resta dels joves. Finalment, s'analitza un aspecte important a l'hora d'explicar la dispersió en les taxes d'atur: la disponibilitat a la flexibilitat. Tant la informació de l'EPA com la proporcionada per l'Observatori d'Inserció Laboral dels Joves, de Bancaixa i l'IVIE, indiquen que els joves immigrants mostren una resistència a la mobilitat geogràfica similar a la de la resta dels joves, encara que estiguin més disposats a acceptar uns ingressos inferiors per tal de sortir de l'atur que no pas la resta dels joves.

7

Bibliografia

- AMUELO-DORANTES, C. i SARA DE LA RICA (2005), *'Immigrants' responsiveness to labor market conditions and its implication for regional disparities: evidence from Spain*, mimeo.
- CACHO, L. (2005), "Immigrants joves a Espanya", en *l'Informe Joventut a Espanya 2004*.
- CARRASCO, R., J. F. JIMENO i A. ORTIGA (2006), "L'efecte de la immigració en les oportunitats d'ocupació dels treballadors nacionals", FBBVA DTI-2006.
- CONSELL ECONÒMIC I SOCIAL (2004), *La immigració i el mercat de treball a Espanya*.
- GARCÍA-MONTALVO, J., J. M. PEIRO i A. SOROS (2006), *La inserció laboral dels joves en l'Espanya urbana*, en premsa.
- GARCÍA-MONTALVO, J., MORA, J.G. i A. GARCÍA (2005), "The Employment situation of the graduates four years after graduation", de pròxima aparició en O. Teichler (Ed.), *Comparative Perspectives on Higher Education and Graduate Employment and Work-Experiences from twelve countries*, Kluwer Pub.
- GARCÍA-MONTALVO, J., PEIRO, J.M. i A. SORO (2003), *La inserció laboral dels joves: 1996-2002*, Fundació Bancaixa.
- GARCÍA-MONTALVO, J. i PEIRO, J.M. (2002), "How do young people cope with job flexibility: demographical and psychological antecedents of the resistance to accept a job with non preferred features", *Applied Psychology*, 2002, 51, 1, pag. 43-60.
- GARCÍA-MONTALVO, J. i J. M. PEIRO (2001), *El mercat laboral dels joves: formació, transició i ocupació*, Fundació Bancaixa, 2001.
- INSTITUT DE LA JOVENTUT (2005), *Informe Joventut a Espanya 2004*.
- ORTEGA, A. (2005), "La situació laboral dels immigrants a Espanya: una anàlisi descriptiva", Document de Treball de FEDEA 2005-08.